

Опанування учнями етичними нормами передбачає формування чітких уявлень про зміст кожної етичної категорії. Необхідно виховувати в дітях емоційно-позитивне ставлення до загальнолюдських норм, бажання і звички діяти відповідно до цих норм.

Формування моральної свідомості - дуже складний і тривалий процес, який починається з засвоєння елементарних етичних уявлень і йде по шляху формування цілісної системи поглядів, в основі якої лежать переконання людини, тобто знання, тверді й дорогі йому. Вона готова їх відстоювати і захищати в будь-яких обставинах, в них поєднані моральні знання і власне до них ставлення.

Вироблення вищих моральних почуттів ускладнюють особливості психіки дітей з особливими освітніми процесами, а саме: недостатня диференційованість переживань, егоцентрична спрямованість, слабкість інтелектуальної та вольової регуляції. У зв'язку з цим необхідно враховувати, що формування вищих почуттів відбувається з відносним запізненням і значною працею.

Формування навичок суспільної поведінки - третє найважливіше завдання допоміжної школи. На шляху вирішення цієї проблеми виникає багато труднощів, обумовлених особливостями дітей з особливими освітніми потребами: відносна слабкість спонукань, яскраво виражена егоцентрична спрямованість, схильність негативним впливам [3].

Отже, у дітей з відхиленнями у розвитку необхідно виховувати звички суспільної поведінки навіть тоді, коли вони ще не в змозі зрозуміти глибину їхнього суспільного змісту. При цьому слід враховувати, що в дітей з порушеннями розвитку він триває значно довше і долається значно важче. Для подолання цих труднощів необхідна кропітка і систематична робота педагогічного колективу та батьків. Хоча загальний рівень моральної свідомості і суспільної поведінки випускників корекційних шкіл виявляється значно нижче, ніж у дітей з нормою розвитку, школа може і повинна вирішувати зазначені завдання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аболіна Г.Г., Єфименко В.В., Лінчук О.М. та ін. Етика: Навчальний посібник. - К.:Либідь, 1992.-382 с.
2. Актуальніє вопросы теории и практики коррекционной педагогики: Межвузовский сборник научных трудов. - М.: МГОП. 1997. -137 с.
3. Белкин А.С. Нравственное воспитание учащихся вспомогательных школ: Учебное пособие для студентов пед.ин-тов по специальности «Дефектология». - М.: Просвещение, 1977. - 112 с.
4. Вержиховська О. Система корекційно-виховної роботи з формування моральних якостей у молодших розумово відсталих школярів // Дефектологія. -2004. - № 1. - С. 31-34.

УДК 612.111

Ю.О. Кістін

Науковий керівник - доцент М.М. Сидорович

БІОТЕСТУВАННЯ СИНТЕТИЧНИХ СТИМУЛЯТОРІВ РОСТУ В МОДЕЛЬНІЙ СИСТЕМІ « КРОВ БІЛИХ МИШЕЙ »

This article deals with the impact of synthetic stimulant class of bicyclic bissechovyn in peripheral blood of laboratory mice BALB/c.

Keywords: spirokarbon, peripheral blood, poykilocytes

Дана стаття присвячена впливу синтетичних стимуляторів класу біциклічних біссечовин на периферичну кров лабораторних мишей лінії BALB/c.

Ключові слова: спірокарбон, периферична кров, пойкилоцити

Біоіндикація різноманітних хімічних речовин, які швидко накопичуються в біосфері в результаті господарської діяльності - нагальна екологічна проблема. Одним з її аспектів є біотестування широкого спектру синтетичних біостимуляторів. Кров тварин разом з рослинами - тест системами розглядаються вченими як найпростіші і водночас найадекватніші моделі для з'ясування впливу чинників різноманітного походження [2,6,7]. Гістохімічні дослідження впливу спірокарбону (одного з синтетичних регуляторів росту з класу біциклічних бісечовин) показали, що його доза 250 у на 100 г маси тіла, яка вводилася впродовж 14 діб, має загальний інгібуючий ефект на показники білої крові мишей [1]. Для складання повної картини щодо напряму ефекту на кров тварин в цілому, необхідно дослідити реакції червоної крові у вказаній моделі. Перший етап такої роботи - аналіз зазначеного впливу на морфологічні показники еритроцитів. Саме це і становило мету дослідження, результати якого презентуються в даній публікації.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводили на мазках крові, що люб'язно були представлені доцентом О.М. Гасюк і викладачем С.П. Бесчасним - співробітниками лабораторії імунології та біохімії тварин Херсонського державного університету. Для експерименту ними було відібрано 44 статевозрілих самців лабораторних мишей лінії BALB/c приблизно одного віку (експериментальна група - 34 особини, контрольна група -10 особин). Усі миші утримувалися у віварії кафедри фізіології людини і тварин на стандартному харчовому раціоні. Спірокарбон вводили щоденно внутрішньом'язово в дозі 250 у на 100 г маси тіла впродовж 14 діб. Контрольній групі мишей - відповідну кількість фізіологічного розчину. Забір крові проводили із хвостатої артерії перед початком експерименту, на 8 та 14 добу експерименту. Мазки крові виготовляли за методикою Романовського - Гімзи. У нашому дослідженні морфологічному аналізу піддавали еритроцити контрольних та експериментальних мишей. Для з'ясування впливу спірокарбону на клітини червоної крові обчислювали два показники: 1) рівень пойкилоцитозу як відношення кількості пойкилоцитів до кількості еритроцитів, що були досліджені (N=700) і 2) розподіл пойкилоцитів згідно класифікації їх різновидів [3]. Кількісні дані обробляли статистично за допомогою критерію X з використанням ресурсу Ecei.

Результати дослідження. Одержані кількісні дані містять таблиці 1 і 2. Як свідчить табл.1., щоденне введення спірокарбону сприяє 2-кратному підвищенню рівня пойкилоцитозу на 8 добу експерименту. Він істотно не змінюється до його кінця. Водночас згідно даних табл. 2. на 8 добу розподіл пойкилоцитів достовірно не змінюється ($\chi^2 = 0,15 < \chi^2_{таб.} = 1,36$ з $p = 0,05$). Проте на 14 добу експерименту такий самий показник набуває статистично достовірних змін. Значення X під час порівняння розподілів контролю і 14 доби, 8 і 14 діб становили 1,95 і 2,56, відповідно, що перевищувало його табличні значення при $p = 0,05$. У розподілі пойкилоцитів на 14 добу з'являються різновиди, які відсутні в контролі (№ 3), і спостерігається 4-кратне збільшення нечисельних різновидів (№№ 1 і 5).

Таблиця 1

Вплив спірокарбону на рівень пойкилоцитозу периферичної крові білих мишей

№	N досліджуваних еритроцитів	N пойкилоцитів	Рівень пойкилоцитів
1. контроль	634	158	25%
2. 8 доба	765	377	49%
3. 14 доба	893	483	54%

Останні на початку експерименту складала 1-2%. Водночас частка домінуючого різновиду (№7) зменшується к 14 добі з 158,2% до 62,4%, тобто більш ніж в 2,5 рази.

Таблиця 2

Розподіл різновидів пойкилоцитів під час подовженої дії спірокарбону на периферичну кров білих мишей

№№	N шт. пойкилоцитів	Акантоцити		Мішенеподібні еритроцити		Мішенеподібні акантоцити		Овалоцити		Кулясті мікроніти		Одновіткові акантоцити		Групоподібні еритроцити	
		1		2		3		4		5		6		7	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
контроль	158	2	2,3	15	18,9	0	0	7	8,9	2	1,2	8	10,2	125	158,2
8 доба	377	10	2,6	32	8,4	0	0	14	3,7	7	1,8	15	4	302	80
14 доба	483	89	11,2	31	6	4	0,8	23	4,5	26	5	21	4,1	313	62,4

Проведене експериментальне дослідження впливу спірокарбону (в дозі 250 у на 100 г маси тіла при введенні впродовж 14 діб) засвідчило, що:

- стимулятор здійснює істотний негативний вплив на морфологічні показники червоної крові

- білих мишей;

- вказаний ефект має поетапне розгортання;

- на першому етапі спостерігається 2-кратне підвищення рівня пойкилоцитозу, яке утримується до кінця експерименту);

- на другому етапі відбувається достовірна зміна різновидів пойкилоцитів з 8 до 14 доби при збереженні високого рівня пойкилоцитозу.

Отже, досліджувана доза спірокарбону сприяє посиленню розвитку анемічних процесів в білих мишей за морфологічними показниками. Одержані дані співпадають з висновком про те, що спірокарбон *in vitro* здійснює мембранотропічну дію на еритроцити людини [4,5]. Саме такою дією може і пояснюватися прогресивне порушення нормальної форми еритроцитів в мишей. Узагальнюючи одержані результати та результати, що містить література [1], можна зробити попередній висновок: доза спірокарбону 250 у на 100 г маси тіла при введенні впродовж 14 діб сприяє розвитку анемії та гальмуванню метаболічних процесів в клітинах лейкоцитарного ряду білих мишей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бесчасний С.П. Активність мієлопероксидази лейкоцитів білих мишей за умови впливу спірокарбону / О.М. Гасюк, О.Н. Речицький, С.П. Бесчасний // Теорія і практика сучасного природознавства: V Всеукр. наук.-практ. конф. Збірник наукових праць – Херсон: 1111 Вишмирський В.С., 2011. – С.28-32.
2. Куцоконь Н. Рослинні тест-системи для визначення генотоксичності // Вісник НАН України. - 2010. - № 4. - С. 48- 52.
3. Пойкилоцитоз в общем анализе - крови [//www.medpopul.ru/laboratory/poykilocitos.html](http://www.medpopul.ru/laboratory/poykilocitos.html)
4. Речицький О.Н. Дослідження впливу «спірокарбону» на структурно-функціональний стан еритроцитарних мембран периферичної крові здорових людей та хворих на алкоголізм. / О.Н. Речицький, В.А. Єресько, К.П. Дудок, Н.О. Сибірна // Теорія і практика сучасного природознавства: III Всеукр. наук.-прикт. конф., присв. 90-річчю утворення Херсонського держ. ун-ту. - Херсон: ПП Вишмирський В.С., 2007. - С. 47-52.
5. Старикович Л.С. Дослідження впливу спірокарбону на біохімічні та фізико-хімічні характеристики еритроцитів щурів в нормі та за алкогольної інтоксикації. / Л.С. Старикович, К.П. Дудок, О.Н. Речицький // Медична хімія. - 2009. - № 11 (1). -С. 58-62.

6. Allium test // ru. wikipedia.org
7. Manosij Ghosh, Maumita Bandyopadhyay, Anita Mukherjee Genotoxicity of titanium dioxide (TiO₂) nanoparticles at two trophic levels: Plant and human lymphocytes // Chemosphere. - Elsevier B.V., 2010. - С. 1253-1262.

УДК 376.4

КА. Лисенко
Науковий керівник - доцент О.З. Лаврикова

ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХІЧНИХ ФУНКЦІЙ У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

У статті розглядаються результати дослідження психічних функцій: пам'яті, мислення, уваги, уваги у дітей 4-5 років із ЗПР.

Ключові слова: психічні функції, затримка психічного розвитку, корекційно-розвивальна програма.

The article discusses the results of mental functions: memory, thinking, attention, imagination in children 4-5 years of mental retardation.

Keywords: mental functions, mental retardation, correctional-developing program.

Затримка психічного розвитку - це психолого-педагогічне визначення для найбільш розповсюдженого серед усіх відхилень дітей у психофізичному розвитку. За даними різних авторів ЗПР у дітей різноманітного генезу виявляється від 6% до 11%. Що свідчить про стійку тенденцію до зростання цих відсотків [3].

ЗПР - це синдром відставання дозрівання психіки дитини в цілому або окремих її функцій (пам'яті, уваги, емоційно-вольової сфери, мовлення тощо), уповільненого темпу реалізації закодованих у генотипі якостей організму, які є наслідком незначних негативних факторів (наявність ранньої дераиваційної ситуації, недостатнього догляду за дитиною, мінімальна мозкова патологія тощо), набувають тимчасового характеру і можуть бути скориговані [1].

Для затримки психічного розвитку характерні порушення (до того ж нерівномірні), які виявляються у зниженні психічної витривалості, працездатності і пізнавальної активності, в емоційно-вольових розладах, нестійкості уваги та у недоліках пам'яті, сенсомоторної координації, в той час як здатність мислити достатньо збережена. Зрозуміло, що порушення таких функцій створює негативні передумови для розвитку мислення, проте своєчасне корекційне втручання дає відчутні позитивні наслідки; пізнавальна діяльність дитини вирівнюється і наближається до норми [4].

У зв'язку з хворобливо зміненим функціонуванням нервової системи, падінням працездатності, діти із затримкою психічного розвитку відрізняються зниженою пізнавальною активністю.

Дана тема є актуальною на сучасному етапі, так як вчасна і правильна діагностика психічних процесів сприятиме позитивним результатам при корекційній роботі за допомогою якої можна наблизити рівень пізнавальних процесів до норми.

Нами було проведено дослідження психічних функцій (пам'яті, уваги, мислення, уваги) у дітей середнього дошкільного віку із затримкою психічного процесу. Дослідження проводилося на базі комунального закладу «Дитячий будинок «Теремок» Херсонської обласної ради», в якому приймали участь 7 дітей 4-5 років.

Для діагностики мислення використовували методики: «Що тут зайве», «Пори року», «Кому чого бракує?», «Небилиці», «Класифікація», «Знаходження частини малюнку». Для дослідження уваги використовували наступні методики: «Знайди пару», «Обведи за зразком», «Лабіринт», «Питання - відповідь», «Знаходження геометричних фігур»,